

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Jõelähtme Vallavalitsus
Postijaama tee 7
Jõelähtme küla
74202, Harju maakond

02.04.2024 nr 11.2-8/24/242

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia edendamine avaliku sektori hoonetes“ raames otsuse Jõelähtme Vallavalitsuse (edaspidi *toetuse saaja* või *hankija* või *tellija*) projekti „Kostivere noortekeskuse ja päästehoone ehitus“ (nr Kliima.2.01.21-0253; edaspidi *projekt*) osas.

Rakendusüksus tuvastas riigihanke „Kostivere päästedepoo ja noorsookeskuse projekteerimis- ning ehitustööd“ viitenumbriga 258656 (edaspidi *Hange*) kontrollimise käigus, et toetuse saaja ei ole hanke läbiviimisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus antud rikkumisega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 180 000 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on riigihalduse ministri 8. detsembri 2020. a määruse nr 49 „Kohaliku omavalitsuse üksustele liginullenergiahoonete ehitamiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ (edaspidi *meetme määrus*) § 23 lg 1 p 3 ja p 10, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*), mis on loetletud p-s 1.5 ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

1. Toetuse saaja on kvalifitseerinud pakkuja, kes ei vasta kvalifitseerimistingimusele

1.1 Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja viis läbi avatud hankemenetlusega Hanke (hanketeade avaldati 21.12.2022) pakkumuste esitamise tähtajaga 25.01.2023. Hankemenetluse tulemusel sõlmiti edukaks tunnistatud ühispakkujaga Enska ehitus OÜ ja Aktsiaselts Magma 20.02.2023 ehitustööde töövõtuleping nr 2-12.7/280 (edaspidi *hankeleping*) maksumusega 1 869 877,45 eurot (käibemaksuta).

Hankija kehtestas Hankes pakkuja tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kontrollimiseks järgmise kvalifitseerimise tingimuse: „*Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 60 kuu jooksul teostanud vähemalt 3 sarnast ehitustööd. Sarnaseks ehitustööks loetakse vähemalt 950m2 suletud*

netopinnaga uue hoone ehitamist. Igas ehitatud hoones peab olema hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, igale hoonele peab olema väljastatud kasutusluba.“.

Enne pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumist esitas Hankest huvitatud ettevõtja 09.01.2023 toetuse saajale järgmise küsimuse (ID 709251) riigihanke alusdokumentide kohta: *Palume hankijal täpsustada, kas sarnaseks ehitustööks loetakse ka vähemalt 950 m² suletud netopinnaga uue hoone ehitamist, kus igas hoones on ainult ventilatsiooniseadme tehaseautomaatika (hoonetes puudub üld hooneautomaatika). Toetuse saaja vastas 12.01.2023 esitatud küsimusele: „Jah. Tellija ei ole automaatika muule funktsionaalsusele nõudeid esitanud.“.*

Hankija vastusest võib välja lugeda, et hankija aktsepteerib referentsobjektina ka tehaseautomaatikaga uue hoone ehitamist ja on seega selgitusega laiendanud kvalifitseerimistingimust. Kuivõrd hanke alusdokumente (edaspidi RHAD) muudetud ei ole ja hankija selgituste kohaselt ei saa riigihangete registris esitatud vastusest järeldada, et hankija oleks muutnud riigihanke alusdokumente ega kvalifitseerimistingimusi (vt otsuse p 1.2), siis ei ole hankija loobunud referentsobjekti hooneautomaatikasüsteemi olemasolu nõudest.

Ühispakkuja on pakkumuse koosseisu esitanud 3 referentsobjekti, sealhulgas referentsobjekt Sära tee 16 lao- ja büroohoone, mille kasutusloa (07.04.2022 nr 2212371/05885) kohaselt on hoonel sundsissepuhe ja -väljatõmme. Antud referentsobjektil puudub nõutud hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem.

Eeltoodust tulenevalt on hankija kvalifitseerinud ühispakkuja, kes oleks tulnud jätta kvalifitseerimata, ning on rikkunud sellega RHS § 104 lg-t 8, § 98 lg-t 5¹ ja RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

1.2 Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja selgitas 19.10.2023 rakendusüksuse päringule referentsobjektide hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi olemasolu kontrolli kohta järgmist: *„Nimetatud tingimuse täitmist kontrolliti EHR-s kantud kasutuslubade andmete kohaselt. Nimelt on Pargi 2/1 kooli kasutusloa (30.12.2021 nr 221371/24109) kohaselt valminud hoonel soojustagastusega ventilatsioon; Sära tee 16 ehitise kasutusloa (07.04.2022 nr 2212371/05885) kohaselt sundsissepuhe ja -väljatõmme; Kesk 4 Kultuurikoja hoone kasutusloa (16.07.2019 nr 1912371/10818) kohaselt soojustagastusega ventilatsioon. Nii soojustagastusega ventilatsiooni, kui ka sundsissepuhe ja -väljatõmbega ventilatsiooni puhul on ventilatsiooni süsteem automaatselt juhitud. Selliste süsteemide puhul ei ole mõeldav mehhaaniline ventilatsioonisüsteemi juhtimine. Seega on ehitiste vastuvõtmisel ja kasutusse lubamisel, mida kinnitab kasutuslubade väljastamine, leidnud kinnitust, et ehitistel on automaatselt juhitud ventilatsioonisüsteemid.“.*

Toetuse saaja esitas 08.11.2023 referentsobjekti (Sära tee 16) tellinud IK Investment Group OÜ kinnituse, et valminud objektile on soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, mida juhib tehaseautomaatika.

Toetuse saaja teatas 18.12.2023 esitatud selgituskirjas, et Jõelähtme Vallavalitsus ei nõustu, et tema kui hankija on selgitustega muutnud hankes tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kvalifitseerimistingimust (RHS § 46 lg 3) ning on kvalifitseerinud pakkuja, kes ei vasta kvalifitseerimistingimusele (RHS § 98 lg 51). Toetuse saaja põhjendas oma seisukohta järgmiselt: *„Esiteks, RHS § 46 lg 3 sätestab, et selgituste ja selgitamist võimaldavate dokumentide alusel on keelatud riigihanke alusdokumente muuta. Vaidlustuskomisjoni ja kohtute praktikas on leitud, et hankija riigihanke alusdokumentide kohta antud selgitusi saab arvesse võtta vaid ulatuses, milles need ei lähe vastuollu RHS § 46 lg 3 kehtestatud keeluga selgituste kaudu riigihanke alusdokumente muuta (vt VAKO 31. märtsi 2022. aasta lahendi punkti 6.5.). Hankija ei saanud seega, ega olegi muutnud selgituse andmisega Hankes kvalifitseerimistingimust/.../“.* Toetuse

saaja leiab, et hankija poolt riigihangete registris esitatud vastusest ei saa järeldada, et hankija oleks muutnud Hankes riigihanke alusdokumente ega kvalifitseerimistingimusi.

„Teiseks, Jõelähtme Vallavalitsus kui hankija ei lähtunud Hankes eduka pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimisel „selgitusega muudetud tingimusest“. Hankija kontrollis eduka pakkuja kvalifitseerimisel hankepassis viidatud lao-büroohoone aadressil Harju maakond, Rae vald, Peetri alevik, Sära tee 16 (EHR kood 121354712) andmeid ehitisregistrist ning tuvastas ehitisregistri kaudu ehitise kasutusloa olemasolu ning ehitise tehniliste näitajate pinnalt, et ehitisel on sundsissepuhe ja -väljatõmme. Hankija sai selle pinnalt eeldada, et viidatud objekt vastab igati Hankes kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele.“. Toetuse saaja viitas Riigikohtu 19. detsembri 2019. aasta lahendi haldusajale nr 3-19-1464 (punkt 16), et kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkujate kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid. Praegusel juhul ei nõudnud hankija hankedokumendis koolitaja kinnituse esitamist. Seetõttu tuleb piisavaks pidada pakkuja kinnituse esitamist. Kohtul ei ole ilma seadusliku aluseta õigust sekkuda hankija kaalutusõigusesse ning nõuda tõendi esitamist seal, kus hankija on õiguspäraselt otsustanud piirduda pakkuja kinnitusega. Hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada (RHS § 104, § 122 lg 3, § 175 lg-d 2 ja 4, § 178 lg 3 p 2). Toetuse saaja leiab, et eelmärgitud seisukohti arvestades ei saanud ka rakendusüksus eeldada või Hankijale ette heita, et ta usaldas Jõelähtme Vallavalitsuse 02. veebruari 2023. aasta korralduse nr 98 vastuvõtmise ajal pakkuja hankepassis esitatud kinnitust, et nimetatud objekt vastab kvalifitseerimiseks esitatud nõuetele ehk viidatud ehitise soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhib hooneautomaatika.

„Kolmandaks, Hanke tehnilise kirjelduse punktis 1 oli sätestatud, et „iga viidet, mis hanke alusdokumentides, sh käesolevas tehnilises kirjelduses või selle lisaks olevas Projektdokumentatsioonis on tehtud mõnele standardile või muule RHS § 88 lõikes 2 nimetatud alusele, kui pakkumuse tehnilisele kirjeldusele vastavuse kriteeriumile või ostuallikale, protsessile, kaubamärgile, patendile, tüübile, päritolule või tootmisviisile, tuleb lugeda selliselt, et see on täiendatud märkega „või sellega samaväärne“. Nimetatud viiteid tuleb mõista kui ühte võimalust tagada nõuetele vastavus käesoleva hanke raames. Hankija aktsepteerib nimetatud viidatud dokumendiga samaväärse dokumendi kasutamist nõuetele vastavuse tagamisel.“ RHS § 98 lg 1 kohaselt peavad kvalifitseerimise tingimused vastama hankelepingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja otstarbele ning olema nendega proportsionaalsed. Soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, mida juhib tehaseautomaatika, on samaväärne soojustagastusega ventilatsioonisüsteemiga, mida juhib hooneautomaatikasüsteem. Seda kinnitab Tallinna Linnaehituse AS-i 14. detsembri 2023. aasta kiri nr 100 (lisa). Diplomeeritud elektriinsener Oleg Baum ja Aleks Kappo selgitavad nimetatud asja tundva isiku arvamusel, et tehasealine automaatika ja hooneautomaatika on tehniliselt seisukohast samaväärsed automaatika süsteemidega.

Toetuse saaja poolt viidatud 14.12.2023 Tallinna Linnaehituse AS kirjas märgivad diplomeeritud elektriinsener O. Baum ja kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener A. Kappo, et „Ventilatsioonisüsteemi lõppeesmärgi seisukohalt – ruumides õhuvahetuse tagamine – ei ole vahet, kas soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhtimine toimub tehasealise juhtimiskilbi (loe: tehasealise automaatika) või hooneautomaatika abil. Seega hoone sisekliima ja soojusrežiimi tagamise tehnilisest seisukohalt on tegemist olemuslikult samaväärse automaatika süsteemiga. Hooneautomaatikaga ventilatsioonisüsteemi juhtimine ilma tehasealise automaatikata ei olegi võimalik.“.

Täiendavalt selgitas toetuse saaja 03.01.2024 saadetud kirjas, et väide selle kohta, et hoone automaatika süsteemi puudumisel oli kvalifitseerimistingimuste kohaselt lubatud alternatiivina esitada referentsobjektina tehaseautomaatikaga hoone ehitamine, on ebaõige. Toetuse saaja leiab, et vastusega „Jah. Tellija ei ole automaatika muule funktsionaalsusele nõudeid esitanud.“ On hankija vaid selgitanud, mida ta pidas Hankes sarnaseks ehitustööks ja et tegemist ei saanud olla pakkujate jaoks hankes hankija poolt kvalifitseerimistingimuse muutmisega, sest RHS § 46 lg 3 keelab riigihanke alusdokumente selgituste ja selgitamist võimaldavate dokumentide alusel muuta. Pakkujad said seetõttu ka VAKO praktikast arvestades võtta Hankes pakkumuste esitamisel ja

hankepassi täitmisel aluseks Hankija selgitused üksnes niivõrd, kuivõrd sellega ei muudetud riigihangete alusdokumente ega kvalifitseerimistingimusi.

Selguse huvides tõi toetuse saaja välja hankepassis vaidlusaluse kvalifitseerimistingimuse osas Aktsiaseltsi Magma ja Enska ehitus OÜ poolt märgitud referentsobjektid, kus pakkuja oli kirjelduses märkinud objektide nimetused netopinna suuruse, maksumuse, ettevõtja vastusala ja ajavahemikuga. Toetuse saaja viitas tingimuse selgitusele, et igas ehitatud hoones peab olema hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem ning hankepassis toodud kokkuvõtlikule kinnitusele: Ettevõtja kinnitab, et esitatud teave on täpne ja õige ning et ta on teadlik valeandmete esitamise tagajärgedest. Toetuse saaja leiab, et hankija sai esitatud pakkumuse ja selle osaks olevate hankepasside pinnalt teha otsuse pakkujate poolt hankepassis esitatud kinnituste põhjal ja usaldada, et pakkujate poolt pakuti referentsobjektidena vaid selliseid hooneid, kus igas ehitatud hoones peab olema hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem. Toetuse saaja hinnangul ei saanud eelmärgitud seisukohti arvestades rakendusüksus eeldada või hankijale ette heita, et ta usaldas Jõelähtme Vallavalitsuse 02. veebruari 2023. aasta korralduse nr 98 vastuvõtmise ajal pakkujate poolt hankepassis esitatud kinnitusi, et kõik pakutud objektid vastavad kvalifitseerimiseks esitatud nõuetele ehk viidatud ehitise soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhib hooneautomaatika.

Toetuse saaja leiab, et on väär asuda seisukohale, et RHS § 88 lg 2 reguleerib ainult tehnilist kirjeldust ega kohaldu kvalifitseerimistingimustele ning selgitab järgmist: „*TsÜS § 75 lg 2 sätestab, et tahteavaldust, mis ei ole tehtud kindlale isikule, tuleb tõlgendada vastavalt tahteavalduse tegija tahtele. Kui selline tahteavaldus on suunatud avalikkusele, tuleb seda tõlgendada nii, nagu mõistlik isik seda mõistma pidi. Vastavalt RHS § 98 lg 1 peavad kvalifitseerimise tingimused vastama hankelepingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja otstarbele ning olema nendega proportsionaalsed. Tallinna Ringkonnakohus on selgitanud 31. oktoobri 2017. aasta lahendi haldusasjas nr 3-17-1639 punktis 14 järgnevat: „Apellandid märgivad õigesti, et HT-s sisalduva pakkuja kvalifitseerimist puudutava tingimuse kitsendav tõlgendamine ei ole lubatud ning tingimuse ebaselguse korral tuleb seda mõista võimalikult laialt, et potentsiaalsed pakkujad saaksid hankes osaleda ning tagataks konkurents võimalikult väheste piirangutega. Kvalifitseerimistingimuste ebaselguse korral nende kitsam tõlgendamine ei ole kooskõlas hankemenetluse läbipaistvuse põhimõttega.“ RHS § 88 lg 3 sätestab, et iga viidet, mille hankija teeb tehnilises kirjelduses mõnele käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud alusele, täiendatakse märkega „või sellega samaväärne“, mistõttu Hankija ei oleks saanud ka teoreetiliselt (kui ta oleks teadnud otsuse vastuvõtmise ajal eduka pakkuja kvalifitseerimise kohta, et ühel referentsobjektina esitatud hoonel on ainult ventilatsiooniseadme tehaseautomaatika) tõlgendada kvalifitseerimistingimusi selliselt, et mitte kvalifitseerida seda pakkujat eduka pakkujana, kes pakkus Hankijale kvalifitseerimistingimuse täitmiseks samaväärseid referentsobjekte. Igal juhul ei olnud Hankijale Jõelähtme Vallavalitsuse 02. veebruari 2023. aasta korralduse nr 98 vastuvõtmise ajal veel teadagi, et mõni eduka pakkuja esitatud referentsobjekt on selline, kus oli erinevalt kvalifitseerimistingimusest nõutust soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, mida juhib tehaseautomaatika. See selgus Hankijale alles peale hankelepingu sõlmimist. Vastavalt RHS § 73 lg 3 p 1 lõppes hankemenetlus hankelepingu sõlmimisega.“.*

Toetuse saaja esitas 24.01.2024 täiendavad selgitused ja jääb kõigi senini esitatud seisukohtade juurde. Toetuse saaja, viidates RHS § 104 lg-le 8, selgitab, et erialases kirjanduses toodud selgitustest lähtuvalt on hankijal kaalutlusruum otsustamiseks, milliseid tõendite esitamist ta edukalt pakkujalt nõuab. Tallinna Ringkonnakohus on oma 28. oktoobri 2022. aasta lahendis haldusasjas nr 3-22-2012 rõhutanud, et põhjalikku kontrolli kinnituste paikapidavuse kohta tehakse põhjendatud kahtluse korral ning hankijal on kaalutlusruum otsustamiseks, milliseid tõendite esitamist ta pakkujatelt nõuab. Toetuse saaja viitab, et vaidlusaluse riigihankega analoogilises olukorras on Tallinna Ringkonnakohus (25.03.2020 lahend haldusasjas nr 3-19-2345 p-d 27-28) leidnud, et „*Kui hankija on hanketeates kehtestanud tingimused pakkuja kvalifikatsioonile, tuleb tal nende nõuete täitmist ka sisuliselt kontrollida, nõudes selleks vajadusel pakkujalt kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikke dokumente ja selgitusi./.../ Ringkonnakohus leiab*

sarnaselt halduskohtuga, et hankija on kolmanda isiku I kvalifikatsiooni kontrollinud nõuetekohaselt. Pakkaja kvalifikatsiooni sisuline kontroll ei tähenda, et asjaolude kontrollimine peaks toimuma n-ö hariliku haldusmenetluse standarditele vastavalt, vaid arvestada tuleb hankemenetluse eripära./.../ Seega oli hankijal avar kaalutlusruum otsustamaks, milliste dokumentide põhjal lugeda kolmanda isiku I kvalifikatsioon piisavalt tõendatuks./.../ Seega ei toiminud hankija õigusvastaselt, kui ei nõudnud kolmandalt isikult I lisaks tellijate kinnituskirjadele lepinguid, ehituslube, tööde vastuvõtmise akte vms kaebaja nimetatud tõendeid. Samuti ei pidanud hankija praeguse vaidluse asjaoludel otsima omal algatusel internetist vms allikatest täiendavat teavet kolmanda isiku I üldise tegevuse ega konkreetsemalt tema ehitusalase kogemuse kohta.“.

Toetuse saaja leiab, et analoogiliselt eelviidatud lahendis leitule ning asjaolust, et Ehitisregistris oli hoone Sära tee 16, Peetri alevik, Rae vald puhul märgitud ehitise tehniliste näitajate all ventilatsiooni liigina „sundsissepuhe ja -väljatõmme“, ei saanud ega pidanud Jõelähtme vald järeldama ning tal ei pidanud tekkima kahtlust, et nimetatud ehitisel ei pruugi olla hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, kuivõrd Ehitisregistrisse kantud andmetel on informatiivne ja statistiline tähendus. Vaidluse all ei ole, et alles peale Jõelähtme Vallavalitsuse 02. veebruari 2023. aasta korralduse nr 98 vastuvõtmist on IK Investment Group OÜ avaldanud, et tegelikkuses on ehitisel soojustagastusega ventilatsioonisüsteem st ehitisregistrisse kantud andmed olid ka IK Investment Group OÜ kinnituse kohaselt ebaõiged. Järelikult ei eksinud Jõelähtme vald kaalutlusruumi sisustamisel, milliste dokumentide põhjal lugeda eduka pakkaja kvalifikatsioon piisavalt tõendatuks.

Toetuse saaja kordab veelkord, et kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkuja kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid (Riigikohtu 19. detsembri 2019. aasta lahendi haldusasjas nr 3-19-1464 punkt 16). Käesoleval juhul ei tulenenud ei hankepassist ega mujalt hankedokumentidest, et pakkujad oleks pidanud esitama hankijale mingid konkreetseid täiendavaid tõendeid kvalifitseerimistingimuste täitmise kohta. Seetõttu sai Jõelähtme vald Enska ehitus OÜ poolt hankepassis antud kinnitusest „Ettevõtja kinnitab, et esitatud teave on täpne ja õige ning et ta on teadlik valeandmete esitamise tagajärjedest“ järeldada, et Enska ehitus OÜ poolt hankepassis esitatud objekt Sära tee 16 lao- ja büroohoone on vastavalt tema poolt esitatud kinnitusele hoone, kus on hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem. Vastupidist ei saanud järeldada pelgalt Ehitisregistrisse kantud andmetest. Järelikult sai Jõelähtme Vallavalitsus 02. veebruari 2023. aasta korralduse nr 98 vastuvõtmisel punktis 5 kvalifitseerida edukad ühispakkujad Enska ehitus OÜ ja Aktsiaselts Magma, kuna pakkujad vastavad hanke alusdokumentides sätestatud kvalifitseerimise tingimustele. Toetuse saaja leiab, et pelgalt see asjaolu, et peale hankelepingu sõlmimist 03. novembril 2023. aastal on selgunud, et Sära tee 16 lao- ja büroohoone soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhib tehaseautomaatika, ei muutnud Jõelähtme Vallavalitsuse 02. veebruari 2023. aasta korraldust (tagantjärele) õigusvastaseks ega ole (tagantjärele tarkusena) käsitletav Jõelähtme valla poolt hankemenetluse läbiviimisel RHS rikkumisena, sest otsuse vastuvõtmise ajal Jõelähtme vald teostas enda kaalutlusõigust õiguspäraselt.

1.3 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks. Riigi Tugiteenuste Keskuse 16.07.2021 taotluse vastavaks tunnistamise ja rahuldamise otsuse nr 11.2-8 / 0884 punkti 8 kohaselt on toetuse saaja kohustatud toetust kasutama ja projekti ellu viima kooskõlas toetuse taotlusega ning vastavalt meetme määruuses sätestatud nõuetele. Eelkõige täidab toetuse saaja meetme määruuse §-s 19 sätestatud kohustusi. Meetme määruuse § 19 kohaselt on toetuse saaja kohustatud projekti ellu viima vastavalt tema esitatud taotlusele, taotluse rahuldamise otsusele ja õigusaktidele. Toetuse saajaks on Jõelähtme Vallavalitsus, kes on hankija RHS § 5 lg 2 punkti 2 mõistes ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima riigihangete seaduses sätestatud korda.

RHS § 98 lg 5¹ kohaselt, kui pakkuja või taotleja ei vasta esitatud kvalifitseerimise tingimustele, jätab hankija pakkuja või taotleja kvalifitseerimata. Kvalifitseerimata jäetud pakkuja või taotleja ei osale edasises riigihankes.

RHS § 104 lg 8 kohaselt enne hankelepingu sõlmimist nõuab hankija edukalt pakkujalt kõikide asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist. Eeltoodud sätte alusel peab hankija kontrollima eduka pakkuja kvalifikatsiooni sisuliselt ja veenduma, et tema suhtes ei esineks kõrvaldamise aluseid (VAKO 12.03.2018, 21-18/186204, p 12). Tegemist on üldise menetlusliku alusega, millele tuginedes tuleb teha otsus ettevõtja kõrvaldamise või kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta.

RHS-i seletuskiri selgitab, et hankijal tuleb RHS § 104 lg 8 alusel pakkuja või taotleja suhtes kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifitseerimise tingimustele vastavust hinnates piisava hoolsuse ja põhjalikkusega välja selgitada kontrollimiseks vajalikud asjaolud ning pakkuja või taotleja esitatud andmete õigsus (VAKO 11.05.2018, 59-18/193899, p 14.1).

Käesoleval juhul on hankija jätnud teostamata eduka pakkuja kvalifikatsiooni sisulise kontrolli, mille tulemusel on hankija 02.02.2023 Jõelähtme Vallavalitsuse korraldusega nr 98 kvalifitseerinud eduka ühispakkuja Enska ehitus OÜ ja Aktsiaselts Magma, kes ei vastanud kvalifitseerimistingimustes esitatud nõudele. Olenemata hankepassis esitatud kinnitusest, et ettevõtja esitatud teave on täpne ja õige, siis võttes arvesse RHS § 104 lg-s 8 hankijatele seatud kohustust ning seda kui piiratud on § 104 lg lõikest 11 tulenev leevendus, oleks hankija pidanud pakkuja RHS § 98 lg 5¹ alusel mitte kvalifitseerima. Hankijal oleks pidanud tekkima kahtlus ehitisregistrist Sära tee 16 ehitise kontrollimisel, et esitatud referentsobjektil puudub nõutav hooneautomaatikaga juhitav ventilatsioonisüsteem, kuna ehitise tehnilisi näitajate kohaselt on hoonel sundsissepuhe ja -väljatõmme, mida tõendab ka tellija IK Investment Group OÜ 03.11.2023 kinnitus. Asjaolu, et hankija kontrollis ehitisregistrist vaidlusaluse ehitise kasutusloa olemasolu ja tehnilisi andmeid, on toetuse saaja ka ise kinnitanud. Kuigi Tallinna Linnaehituse ASi poolt esitatud arvamuse kohaselt ei ole ruumides õhuvahetuse tagamise osas vahet, kas soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhtimine toimub tehasealise automaatika või hooneautomaatika abil ja hoone sisekliima ja soojusrežiimi tagamise seisukohalt on tegemist olemuslikult samaväärse automaatika süsteemiga, ei ole need ventilatsioonisüsteemid siiski tehniliselt samaväärsed.

Rakendusüksus nõustub toetuse saaja selgitusega, et Ehitisregistris olevad andmed on informatiivsed ning võivad olla ebatäpsed. Kuid RHS § 104 lg 8 on hankijale seadnud mitte õiguse, vaid kohustuse pakkuja kvalifikatsioonis sisuliselt veenduda ja tuvastada, et kõrvaldamise aluseid ei esineks. Hankijal tulnuks pakkuja suhtes kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifitseerimise tingimustele vastavust hinnates piisava hoolsuse ja põhjalikkusega välja selgitada kontrollimiseks vajalikud asjaolud ning pakkuja esitatud andmete õigsus. Sarnane põhimõte tuleneb ka viidatud VAKO otsusest, mis ütleb, et *pakkujate kvalifikatsiooni sisuline kontroll tähendab, et hankija ei saa piirduda pakkuja esitatud dokumentide formaalse kontrolliga ja võtta aluseks eeldust, et kogu info, mida pakkuja on talle esitanud, vastab tõele, vaid ta peab piisava põhjalikkuse ja hoolsusega välja selgitama kõik asjas tähtsust omavad asjaolud, mis tegelikult kinnitavad, kas pakkuja enda esitatud info vastab tõele ning kas pakkuja ka päriselt vastab hankija seatud kvalifitseerimise tingimusele. Ja see vastavus peab olema kontrollitav* (VAKO 21.04.2023, 40-23/258151, p 8.2.2.2.3).

Riigikohtu otsuses nr 3-19-1464 toodud põhjenduste osas leiab rakendusüksus, et Riigikohtu väljendatud seisukoht ei tähenda seda, et ükski hankija ei peaks ealeski mingit kohustuslikku sisulist kontrolli § 104 lg 8 mõistes teostama. Vastupidi, üldjuhul peab hankija veendumuse saama esitatud andmete õigsuse kohta, mida antud juhul ei saadud (st ei kontrollitud piisava põhjalikkusega riigihangete-, ehitis- ega muude avalike registrite andmeid või ei pöördutud pakkuja poole). Piirduti üksnes linnukese usaldamisega hankepassis ja ehitisregistris kasutusloa

olemasolu kontrolliga. Viimane ei ole kindlasti hoolsa hankija käitumine ega nõutaval määral hankemenetluse reeglite järgimine. Seetõttu kui pakkujad väidab hankijale, et temal on § 101 lg 1 punkti 1 mõistes referentsid olemas ning hankija ei vaevu seda mitte mingil viisil sisuliselt üle kontrollima, on see hankija eksimus.

Vaidlusalune kvalifitseerimistingimus ei ole mitmeti mõistetav ega laiemalt tõlgendatav ning tehaseautomaatika poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem ei ole samaväärne hooneautomaatikaga juhitud ventilatsioonisüsteemiga. Seega rakendusüksuse hinnangul ei ole asjakohane selgitus Tallinna Ringkonnakohtu 31.10.2017 lahendile nr 3-17-1639 tuginemise osas.

Hankija oleks pidanud eduka ühispakkujat jätkama kvalifitseerimata, tunnistama edukaks maksumuselt järgmise pakkumuse, sest hindamiskriteeriumina oli kasutatud üksnes madalamat hinda.

Kvalifitseerides riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustele mittevastava pakkujat, ei ole toetuse saaja hanke nr 258656 läbiviimisel järginud RHS § 3 p-des 1 ja 2 sätestatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning isikute võrdse kohtlemise põhimõtteid.

RHS §-s 3 kirjeldatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et pakkujad teaksid täpselt hanke tingimusi, et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et hankija ei tohi luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda, nt andes kellelegi rohkem teavet, jätta eksimust arvestamata, pidada valikuliselt läbirääkimisi.

Hankija ei ole käitunud riigihanke läbiviimisel läbipaistvalt ning on eksitanud pakkujaid, aktsepteerides eduka pakkujat, kelle esitatud referentsobjektid ei vasta kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele, luues sellega edukaks tunnistatud pakkujale võrreldes teiste potentsiaalsete pakkujatega soodsama olukorra. Isegi kui hankija eksimus pole olnud tahtlik, ei muuda see olematuks RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud põhimõtete rikkumist, niisamuti kvalifitseerimise tingimusele mittevastava pakkujaga hankelepingu sõlmimise fakti. Käesoleval juhul ei ole teada, milliseks oleks võinud kujuneda pakkujate ring ja hanke nr 258656 tulemus, kui hankest nr 258656 huvitatud isikud oleksid teadnud, et referentsobjektina saab esitada ka selliseid referentseid, kus ehitisel puudub nõutud hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitud soojustagastusega ventilatsioonisüsteem.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendada. Samuti peab hankija piisava hoolsusega jälgima, et nii hankes osalevad pakkujad kui nende esitatud pakkumused ka tegelikkuses vastaksid riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustele.

Tulenevalt eeltoodust leiab rakendusüksus, et kvalifitseerides pakkujat, kes ei vasta hankija poolt kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele, ei ole toetuse saaja järginud RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ning RHS § 104 lg-t 8, § 98 lg-t 5¹.

1.4 Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

Meetme määruse § 23 lg 1 punkti 10 kohaselt võib rakendusüksus teha taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise otsuse sõltuvalt rikkumise raskusest, kui toetuse saaja on jätnud käesolevas määruses sätestatud hangete läbiviimisega seotud kohustused täitmata. Vastavalt meetme määruse § 23 lõikele 2 peab rakendusüksus toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses toetuse tagasimaksmise määra põhjendama.

Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja RHS-i rikkumine hankes nr 258656 ei olnud üksnes formaalne. Kaaludes hankes nr 258656 esinenud rikkumise raskust, asus rakendusüksus seisukohale, et punktis 1 kirjeldatud rikkumise olulist ja raskust hinnates ei ole proportsionaalne rakendada 10%-st kõrgemat finantskorrektsiooni määra, kuivõrd hankes oli tagatud konkurents. Riigihangete registrist nähtuvalt esitati pakkumusi 4, sh 3 ühispakkumust.

Teisalt ei anna eeltoodud põhjendused alust otsuses kirjeldatud rikkumise osas rakendada 10%-st madalamat finantskorrektsiooni määra, kuivõrd ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemus, kui pakkujad ning huvitatud isikud oleksid teadnud, et referentsobjektina võib esitada ka tehaseautomaatika ventilatsiooniseadmetega ehitist. Tagantjärele ei ole võimalik ka tuvastada, kas mõni potentsiaalne pakkuja jättis oma pakkumuse viidatud kvalifitseerimise tingimuse tõttu esitamata, kas tema pakkumus võinuks osutada edukaks ja kas toetuse saajal tekkinuks soodsam võimalus projekteerimis- ja ehitustööde teostamiseks. Kuivõrd hanketingimused on kõikidele huvilistele avatud ilma hanke juurde registreerumata, siis ei ole välistatud, et mõni huvitatud isik jättis vaidlusaluse kvalifitseerimise tingimuse tõttu hankes osalemata ja ennast hanke juurde registreerimata.

Arvestades, et hankija õiguspärase käitumise korral oleks hankelepingu osapooleks osutunud teine isik, siis ei ole rakendusüksuse hinnangul tegemist väheolulise rikkumisega ning seega ei ole ka antud põhjendusel proportsionaalne rakendada väiksemat kui 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Muuhulgas on rakendusüksus arvestanud ka asjaolu, et tegemist on avatud hankemenetlusega, milles on võrreldes alla riigihanke piirmäära jäävate hangetega jäigemad menetlusreeglid, mistõttu on ka riive hankes osalemisest huvitatud isikute õigustele suurem. Ka Euroopa Kohtu otsustes C-383/06–C-385/06 jõutakse järeldusele, et kui rikutakse hankereegleid, siis sellest piisab järeldamiseks, et toetust ei ole kasutatud abikõlblikuks loetava kulu osas säästlikult.

1.5 Hanke nr 258656 finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on Hanke nr 258656 alusel tekkinud kulusid kajastanud tegevustes nr 2 „Projekteerimine(sh ekspertiis)“, 3 „Lammutustööd“ ja nr 4 „Ehitamine“ kuludokumentide nr 7-8, nr 12, nr 15-21 alusel kokku summas 1 800 000 eurot.

Lähtuvalt otsuse punktist 1 ja meetme määruse § 23 lg 1 punktidest 3 ja 10 loeb rakendusüksus hankega nr 258656 seotud kuludest mitteabikõlblikuks kuluks kokku summas **180 000 eurot** ($1\,800\,000 \cdot 10\%$), millest toetus moodustab 72 000 eurot ja omafinantseering 108 000 eurot.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lõikele 1 saatis rakendusüksus 28.02.2024 käesoleva otsuse eelnõu toetuse saajale kommenteerimiseks, paludes esitada omapoolne seisukoht.

Toetuse saaja teavitas 12.03.2024 rakendusüksust otsusega mittenõustumisest ning esitas ühtlasi täiendavad selgitused, mis kokkuvõtvalt kordavad toetuse saaja varasemaid seisukohti suhtluses rakendusüksusega.

Toetuse saaja leiab, et kuivõrd Jõelähtme vald on kontrollinud pakkuja kvalifikatsiooni piisava hoolsuse ja põhjalikkusega hanke läbiviimise ajal ning peale hankeläbiviimist ei saa asuda vastupidisele seisukohale asuda pelgalt seetõttu, et ilmnenu on täiendavad asjaolud, mille olemasolu teadmise korral hanke läbiviimise ajal, oleksid võinud tingida hankes pakkuja kvalifitseerimata jätmise. Seetõttu puudub õiguslik ja faktiline alus otsuse vastuvõtmiseks. Toetuse saaja leiab, et rakendusüksuse seisukoht, et Jõelähtme vallal „oleks“ pidanud tekkima

kahtlus ehitisregistrist Sära tee 16 ehitise kontrollimisel, et esitatud referentsobjektidel puudub nõutav hooneautomaatikaga juhitud ventilatsioonisüsteem, on oletuslik. Võttes arvesse, et hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada, viidi Jõelähtme valla poolt pakkuja kvalifikatsiooni kontroll läbi piisava hoolduse ja põhjalikkusega. „Piisavat“ hooldust ja põhjalikkust ei välista see, et hilisemalt võivad ilmuda asjaolud, mida teades oleks võinud jätta pakkuja hankes kvalifitseerimata (nagu käesoleval juhul). Toetuse saaja leiab, et vaidlusalust kvalifitseerimise tingimust tuleb tõlgendada võimalikult laialt, lähtuvalt hanke eesmärgist. Soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, mida juhib tehaseautomaatika, on vastavalt Tallinna Linnaehituse AS-i 14. detsembri 2023. aasta kirjale nr 100 samaväärne soojustagastusega ventilatsioonisüsteemiga, mida juhib hooneautomaatikasüsteem. Seetõttu on erinevalt RTK seisukohast käesoleva asja lahendamisel asjakohane Tallinna Ringkonnakohtu 31. oktoobri 2017. aasta lahendi haldusasjas nr 3-17-1639 punktis 14 antud selgitus kvalifitseerimistingimuste tõlgendamise kohta, mis kohustab hankijat võimaldama tingimusi mõista võimalikult laialt. Toetuse saaja leiab, et seetõttu ei oleks olnud välistatud hankes eduka pakkuja kvalifitseerimine ka juhul, kui hankija oleks teadnud, et Sära tee 16 hoonel ei ole soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi, mida juhib hooneautomaatikasüsteem.

Toetuse saaja leiab, et käesoleva otsuse tegemisel tuleb kohaldada analoogiat Euroopa Liidu õigusaktide alusel antavate toetuste tagasinõudmisega, mistõttu käesoleval juhul on tõendamata väidetava rikkumise negatiivne mõju (riigi)eelarvele (vt Tallinna Ringkonnakohtu 30. novembri 2021. aasta lahendi haldusasjas nr 3-20-895 punkti 20), milline fakt tingib juba iseenesest käesoleva otsuse õigusvastasuse. Kuigi toetuse saaja on seisukohal, et puudub alus finantskorrektsiooni tegemiseks, leiab ta, et selleks, et vältida edasist pikka ja kulukat kohtuvaidlust, on Jõelähtme vald valmis kompromissi korras sellega, et otsusega rakendatakse kuni 2% suurust finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus selgitab täiendavalt, hankija peab RHS § 104 lg 8 kohaselt kontrollima pakkuja vastavust kvalifitseerimistingimustele. Hankija ei pea pakkuja kvalifitseerimistingimustele vastavuses veendumiseks nõudma temalt tingimata täiendavat infot juhul, kui hankepassis esitatud informatsioon on hankija jaoks ammendav ja piisav ning hankijal ei teki mingit kahtlust. Käesoleval juhul hankepassis ettevõtjalt oodatavate vastuste osas selguvad referentslepingu summa, aadress suletud netopinna andmetega ja ajavahemik ning ettevõtja vastutusala, lepingu konfidentsiaalsuse info ja tellija andmed. Kuivõrd ettevõtja ei ole hankepassis välja toonud, milline on hoone ventilatsioonisüsteem, siis pidi hankija kvalifitseerimistingimustele vastavuses veendumiseks kontrollima kas esitatud referentsobjektidel oli nõutud ventilatsioonisüsteem, küsides selleks toetuse saajalt täiendavalt selgitusi või võimalusel kontrollima nõudele vastavust ise asjaomastest andmekogudest (RHS § 104 lg 11).

Riigikohtu halduskolleegiumi ja riigihangete vaidlustuskomisjoni (VaKo) praktika kohaselt on ettevõtjalt tähtaegselt esitatud dokumentide kohta selgituste või selgitamist võimaldavate dokumentide nõudmine riigihanke menetluses hankija kaalutusotsus, mistõttu tuleb hankijal selle otsuse tegemisel järgida üldiseid kaalutusreegleid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL artikli 56 lõige 3 lubab juhul, kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetset dokumendi on puudu ning kui riigisisises õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda hankijal asjaomaselt ettevõtjalt vastava teabe või dokumentide esitamist, lisamist, selgitamist või täiendamist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.

Kuna hankija on jätnud teostamata eduka pakkuja kvalifikatsiooni sisulise kontrolli, siis ei ole kvalifikatsiooni kontroll läbi viidud piisava hoolduse ja põhjalikkusega.

Rakendusüksus juhib veelkord tähelepanu asjaolule, et tellija IK Investment Group OÜ 03.11.2023 kinnituse kohaselt on hoonel sundsissepuhe ja -väljatõmme. Tallinna Linnaehituse AS on 14. detsembri 2023. aasta kirjas avaldanud arvamust, et „*Ventilatsioonisüsteemi lõppeesmärgi*

seisukohalt – ruumides õhuvahetuse tagamine – ei ole vahet, kas soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi juhtimine toimub tehaselise juhtimiskilbi (loe: tehaselise automaatika) või hooneautomaatika abil. Seega hoone sisekliima ja soojusrežiimi tagamise tehnilisest seisukohalt on tegemist olemuslikult samaväärse automaatika süsteemiga. Hooneautomaatikaga ventilatsioonisüsteemi juhtimine ilma tehaselise automaatikata ei olegi võimalik.“ Kuid tehaselise automaatika ja hooneautomaatika ventilatsioonisüsteemid ei ole tehniliselt samaväärsed ventilatsiooni süsteemid - tehaseautomaatika on paigaldatud ventilatsiooni agregaati, kus see reguleerib seadme tööd, kuid hoone automaatika koordineerib üksikute tehnosüsteemide tööd (küte, ventilatsioon, valgustus jne). Seega on ekslik toetuse saaja järeldus, et tehaselise automaatikaga ventilatsioonisüsteem on samaväärne hooneautomaatikaga ventilatsioonisüsteemiga. Aga isegi kui oleks tegu samaväärsete ventilatsioonisüsteemidega, siis ei olnud vaidlusaluses kvalifitseerimistingimuses märgitud, et sarnaste ehitustööde all mõeldakse ka selliste hoonete ehitamist, kus on hooneautomaatikasüsteemi poolt juhitava soojustagastusega ventilatsioonisüsteemiga samaväärne ventilatsioonisüsteem, mistõttu ei saanud potentsiaalsed pakkujad kuidagi arvestada võimalusega, et nad võisid esitada ka tehaselise automaatikaga ventilatsioonisüsteemiga referentsobjekte.

Toetuse saaja leiab, et otsuse tegemisel tuleb kohaldada analoogiat Euroopa Liidu õigusaktide alusel antavate toetuste tagasinõudmisega ja et käesoleval juhul on tõendamata väidetava rikkumise negatiivne mõju (riigi)eelarvele, viidates Tallinna Ringkonnakohtu 30. novembri 2021. aasta otsusele nr 3-20-895. Rakendusüksus selgitab, et isegi kui võtta eeskuju Euroopa Liidu vahenditest rahastatud projektidele kohalduvatest õigusaktidest ja nende rakendamise käigus tekkinud kohtupraktikast, ei välista need rakendusüksuse hinnangul antud juhul finantskorrektsiooni kohaldamist. Nimelt ei ole Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) eelnõu seletuskirja kohaselt riigihangete rikkumiste korral üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud. Toetuse saaja poolt viidatud kohtuotsuses (3-20-895) toodud seisukohad ei ole praegusel juhul ülekantavad, sest asjaolud on oluliselt erinevad. Viidatud kohtuasjas oli vaidlusaluseks küsimuseks see, et kas hankija oli õigusvastaselt nõudnud pakkujatelt Eestis tegutseva krediidiastutuse kinnituskirja. Ringkonnakohus mõõnis eelkirjeldatud otsuses, et rikkumise mõju Euroopa Liidu eelarvele ei saa välistada, kuid ei pidanud konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades sellise kahju tekkimist tõenäoliseks. Sarnasele järeldusele jõudis ka Tallinna Halduskohus 10.10.2022 haldusajajas nr 3-21-2607 (punkt 21), kus kohus jättis eelkirjeldatud Ringkonnakohtu otsuse kaebuse lahendamisel asjaolude erinevuse tõttu kõrvale, aga see ei olnud ainsaks põhjuseks. Nimelt leidis Tallinna Halduskohus ühtlasi ka seda, et viidatud ringkonnakohtu lahend hälbib ülejäänud kohtupraktikast. Lisaks on ka Tallinna Ringkonnakohus ise hilisemas vaidluses jättnud otsuses nr 3-20-895 toodud seisukohad arvestamata (vt 21.06.2023 otsus nr 3-19-1219 p 30).

Rakendusüksus pöörab tähelepanu ka asjaolule, et hankija on kvalifitseerinud ühispakkuja, kes ei vastanud hanketeates kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele, seega oleks RHS korrektse järgimise tulemusena sõlmitud hankelepings teise pakkujaga ning hanketulemus oleks olnud tõestatult teistsugune. Lisaks puudub igasugune kindlus, et potentsiaalsete pakkujate ring poleks võinud veelgi suurem olla, kui nad oleksid teadnud, et hankija enda seatud tingimust ja RHSi ei järgi. Rakendusüksuse hinnangul on eelkirjeldatud asjaoludel tegemist raske rikkumisega, mistõttu ei ole põhjendatud rakendada 10 protsendilisest madalamat finantskorrektsiooni määra.

Tulenevalt eeltoodust ei muuda esitatud argumendid otsuse asjaolusid ega järeldusi seoses punktis 1 käsitletud rikkumisega, niisamuti finantskorrektsiooni määra suurust ja selle kaalutlemist.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Kostivere noortekeskuse ja päästehoone ehitus“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 180 000 eurot, millest toetus moodustab 72 000 eurot ja omafinantseering 108 000 eurot;
2. vähendada hankega nr 258656 seotud abikõlblikke kulusid 10% võrra;
3. vähendada projekti eelarvet otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summades;
4. muuta 16.07.2021 taotluse vastavaks tunnistamise ja rahuldamise otsuse nr 11.2-8 / 0884 punkte 3-5 alljärgnevalt:
  - 4.1. „3. Projekti abikõlblikud kogukulud on 1 620 000 (üks miljon kuussada tuhat kakskümmend eurot) eurot .“;
  - 4.2. „4. Toetuse määr on 40 protsenti projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne suurus 648 000 (kuussada nelikümmend kaheksa tuhat) eurot .“;
  - 4.3. „5. Omafinantseeringu minimaalne määr on 60 protsenti projekti abikõlblikest kuludest ja suurus vähemalt 972 000 (üheksasada seitsekümmend kaks tuhat eurot) eurot.“;
5. vähendada järgnevates kuludokumentides otsuse punkti 1 alusel hankega nr 258656 hüvitamiseks esitatud kulusid 10% võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.

Otsuse peale on õigus esitada meetme määruse § 25 ja HMS-i kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Liivika Põder
663 2025
Liivika.Poder@rtk.ee